

Cvete reseda, dehti jasmin ...

Sličica. — Spisala Lea Fatur.

emlja se koplje v svitu pomladnega jutra. Po rosnih potih išče solnce svojih prijateljev, se ozira v okna prijazne vasi pod goro.

Pogleda v sobo mladega učitelja Andreja: Zakaj ne vstaja, zakaj ne hiti po znani stezi?

Andrej odpira težke veke ... Modro oko pogleda na okno, se razširi ... Hrepenenje po lepoti, ki se širi in koplje v tistih zlatih žarkih, se razlije po mlademu, danes nekoliko zabuhlem obrazu. Andrej se dvigne, da pohiti v naročje pomladnega jutra. Toda ne! Piker nasmeh mu preleti ustnice. Glava omahne na blazino.

Kaj bi vstajal, čemu bi hodil po znani poti? Mrzla pamet je velela ... Pot brez cilja ne bo več njegova pot. Oj borna plača učitelja-začetnika, zavora njegovih srčnih želja ... Jutro? Kaj je Andreju odslej jutro? Z vonjem in cvetjem ga ne izmami več po rosi stezi ... Dolgim večerom bo sledilo kasno jutro, prepitim nočem megleni dan ...

Jutro! Saj ve, kako je zunaj. Ko stopi pred hišo, zadehti kostanj. Žari v rdečem cvetu, se šopiri ob voglu k mesnici. Mimo kostanja hodijo dekleta v belih pripasih, krožnike v rokah. Vsaka zahrepeni po kostanjevem cvetu. Vsaka ga hoče imeti — steguje roko, se nasmehne sladko in odhiti s dehtečim plenom. In jasna so lica, vesela srca, ker je pomlad.

Pomlad? Neumnost! Andreju je prinesla le skrbi. Doslej je pokrival havelok rane pretesne zimske oblike. Pomlad je, ki ga sili k neljubi odločitvi, pomlad ga loči od pomladi življenja ...

Razkošatila so se drevesa, bujno se je razzelelenela trava, zmanjšal se je prostor med zemljo in nebom. Kako gladka, kako vabeča je cesta pod goro! Ob njej se sprehajajo sanje pomladne noči. Valovijo tja do nizke hišice, do malega vrta — se poosebijo v podobi ljubke deklice, gledajo iz globokega oka, zamišljenega lica.

Pomlad — to je ona sama. Živo je to občutil Andrej, ko jo je zagledal prvič. Takrat je kril dolino mrak jesenskega jutra. Nerade so puščale hiše prebivalce izza svojega zavetja. Pa klical je zvon na griču — Gospodov dan je bil. Strme stopnice so vodile k cerkvi. Tujec je stopal Andrej po njih. In pred njim je hitela lahka, ljubka, mlada deklica ...

Prost je prišel iz mesta v vas. Tu pa ga je vklenilo v železno verigo. Rano je vstajal, hodil po

jesenskem blatu, zimskem snegu, po pomladnem dežju, mimo vrta, mimo jablane, da jo kje zagleda. V sanjah in v resnici — povsod je bila ona.

Izpod snega so bili priklili nežni zvončki. Belo je cvetelo trnje, pokrilo je goro nad vasjo. Veter se je poigraval s kostanjevimi lasmi, s traki pisanega pripasa. Cvetni teden je sejala resedo — on je šel mimo. — Njen bratec, ki je hodil k njemu v šolo, je skakljal okrog nje. Tedaj jo je pozdravil ... Osuplo, skoro plašno je odzdravila.

Po gajih se je skrival biser — cvet šmarnica, otožna je rastla pod grmom vijolice, vprašaje je zrla ob potoku spominčica. Mlademu učitelju so nanašali otroci, pošiljala dekleta cele naročaje pomladnega krasa. In šmarnica in vijolica in ljubka spominčica — to je bila ona, samo ona ... Kaj bi dehteči kras v njegovi pusti sobi? Sestri je pošiljal cvetice — sestrice.

Fantič, njen bratec, je obolel. Dobri učitelj je obiskal pridnega učenca. Zarja je žarela na njenih in njegovih licih, ko sta govorila. Rekla mu je, da je učiteljev poklic idealen, vzvišen. Zakrohotal se je:

„K vragu idealnost, ko je naša plača tako nesramno realna! Če sem imel kdaj kake ideale, sem jih izgubil, ko sem potegnil plačo prvi mesec ... Kakor sem obračal tistih par kronic — ni šlo in ni šlo — in sedaj sem idealno zadolžen.“

Pogledala ga je začudeno. Razočaranje je zasenčilo njen obraz. Ha, kaj razume ona od življenja? Morda je slišala, da se zvrne včasih kak liter, zapoje kaka pesem ... Pa kdor hodi v gostilno na hrano, ne more biti abstinenc, sicer mu odpovedo še hrano. Gostilničarka, pijavka, bi potegnila najrajši ves učiteljev mesec, in Nežika, njena hči, ga je mamila že od začetka k sebi, ga svarila pred tisto tam ...

„Poduradnik je njen oče. Dva sina se šolata. Upniki si podajajo vrata. Dekle sanjarsko, nespodobno za delo. Ne razume življenja, ne ve, da se vrti vse v večnem kolobarju pred zlatim teletom.“

In Nežika ga je pričakovala na vratih in mu je stregla pri kosilu. Govorila mu je o svoji bali in doti: „Denar na roko, platno vezeno, čipke štiri prste široke.“

„In pridno gospodinjo,“ je dostavljala mati. „Pazite, kadar se ženite, gospod učitelj. Takrat si mož postelje dobro ali slabo. Ne mislite, da govorim zase. Moja Nežika dobi, hvala Bogu, lahko moža. Ali vi se mi smilite, če bi zašli v tako beračijo.“

Pozimi sta ga ustavljali mati in hči. Zdaj cvete reseda, dehti jasmín. Zlata je po polju in gorah — pristnega solnčnega zlata. Srcu ni mari mrzlih računov, zdaj vlada poezija in ljubezen.

Plela je resedo in se ozirala. Prosil je za šopek. Nerada mu ga je dala trepeča roka — oko je vpraševalo, prosilo . . .

To je bilo včerajšnje jutro. Dan je hitel v srečnih sanjah mimo njega, njegovi učenci so bili biseri vseh učencev, pozabil je obleke, dolgov . . .

Pa ko je prišel opoldne h kosilu v gostilno, je kril oblak čelo gostilničarke in Nežika se ni pokazala. In ko je prišel k večerji, se je vsula toča besed iz ust debele matere: „Da silite sami v svojo pogubo! Iz dolga lezete v dolg! Pa zakaj? Kaj je na nji? Sama beračija!“

„Tri poletja nosi en slamnik, za obleko blago po kronci, pa še to na up,“ je dostavila Nežika in pogrinjala mizo. Pogledal je pozorno Nežiko. Malo predebela, nekoliko prerdeča, precej pegasta je. Bleda, gospodska je tista v vrtu, kjer cvete reseda, dehti jasmín. Ona je kakor cvetlica, ki razveseljuje s svojo lepoto, Nežika, kakor rastlina, ki je kvečjemu koristna.

„Po šopke hodite k tisti — ali njeni šopki ne bodo poplačali vaših dolgov,“ je kričala razgreta mati in vrgla pečeno meso iz ponve. Andrej je planil, hotel oditi. Pa Nežika je pomirila mater — sedli sta k njemu.

„Pametni bodite, gospod Andrej,“ ga je prosila mati, „kadar se človek poroči, si postelje za življenje. Učiteljevi mali plači se prileže ženina dota. S takim priboljškom se že shaja ob strani pridne žene, se spravi otroke v šolo, h kruhu. Če se pa preskrbiš pri poroki z revščino, jo nosiš vse življenje . . . Raztrgani otroci stradajo, ti pritiskaš kljuko, moleduješ za ustanove . . .“

Kar sta govorili mati in hči, je bila resnica — kruta resnica. Dovolj se je navžil revščine, kaj bi se zakopaval še dalje v njo . . . Njegova mati bo tudi vesela . . .

V jezi in žalosti je klical liter za litrom na mizo. Govorili so o poroki . . .

Zato mami danes solnce zastonj Andreja na rosno stezo . . . Zato je černo njegovo lice, ko se koplje vendar zemlja v solnčnem zlatu — ko cvete reseda in dehti jasmín . . .

Grob in zibel.

Zložil Anton Medved.

Če oblak nebo zaklepa,
veter liste z vej otepa,
če umira zemlja lepa,
ti, o duša, ne umiraj!

Zlatih ôtev je kardelo
zaprhutalo čez selo,
plava v solnčnato deželo —
ali vidiš, duša moja?

Da ujé se víher zloba,
da te čaka lepša doba,
tukaj ali onkraj groba —
ali upaš, duša moja?

Upaj srečnemu obetu
in se spomni, da ob letu
ista rušina je cvetu
temen grob in svetla zibel!

Jutranja.

Zložil Silvin Sardenko.

Gospod, le pridi skoraj!
Srce je moje vdano,
srce je moje prazno,
kot polje razorano,
ko ni še zrna zgoraj.

Ti sej semena božja!
Moj up bo kakor vranec
čez polje vodil brano,
a jaz bom kot škerjanec
visoko pel z okrožja.

Jesenski dan bo vstajal.
Ti z njive boš požete,
domov boš vozil klasje —
a jaz bom kakor dete
na zlatem vozu rajal.

